

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos apdovanojimai - trims užsienio lietuvėms

Kalbos komisijos apdovanojimai nuo 2016 m. skiriami už reikšmingus lietuviškos terminijos kūrimo darbus, mokslo kalbos puoselėjimą ir visuomenės kalbinį švietimą. Šių metų apdovanojimai - jau vienuoliktieji, laureatais tapo Gamtos tyrimų centro mokslininkas dr. Gintautas Vaitonis, leidyklos „Šviesa“ redaktorė Zita Šliavaite, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Administracinio departamento Dokumentų valdymo skyriaus specialistė, redaktorė Vilija Kruopienė, Vroclavo universiteto Lietuvių kalbos ir kultūros studijų centro vadovė, Vroclavo universiteto dėstytoja dr. Tatjana Vologdina, Lietuvių kalbos draugijos Panevėžio skyriaus narė, Komunikacijos centro „Kalba. Knyga. Kūryba“ vadovė Lionė Lapinskienė. Už lietuvių kalbos puoselėjimą, aktyvią šviečiamąją ir kultūrinę veiklą Kalbos komisijos pirmininko padėkos raštais bus apdovanotos lituanistinių mokyklų Jungtinėje Karalystėje steigėjos, vadovės ir mokytojos Virginija Stukaitė bei Alvija Černiauskaitė.

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos informacija

Skulptūrėlė „Sraigė“ (autorius Rokas Dovydėnas) ir diplomai bus įteikti:

- dr. Gintautui Vaitoniui – už reikšmingą indėlį kuriant ir puoselėjant gamtos mokslų (zoologijos) srities lietuvišką terminiją;
- Zitai Šliavaitei – už lietuvių kalbos puoselėjimą, mokomosios ir metodinės literatūros redagavimą;
- Vilijai Kruopienei – už lietuvių kalbos puoselėjimą, teisinės literatūros redagavimą;
- dr. Tatjanai Vologdinai – už lietuvių kalbos ir kultūros puoselėjimą ir sklaidą užsienyje;
- Lionei Lapinskienei – už lietuvių kalbos ir kultūros puoselėjimą ir visuomenės kalbinį švietimą.

Prof. habil. dr. Rūta Dubakienė, prof. dr. Rimantas Balsys, Virginija Stukaitė, Alvija Černiauskaitė ir Vytautas Jonas Juška už lietuvių kalbos puoselėjimą, aktyvią šviečiamąją ir kultūrinę veiklą bus apdovanoti Kalbos komisijos pirmininko padėkos raštais.

Laureatų pagerbimas – vasario 18 d. Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir Lietuvos mokslų akademijos organizuojamame Lietuvių kalbos dienų renginyje Mokslų akademijos salėje.

Skulptūrėlė „Sraigė“ (autorius Rokas Dovydenas) | VLKK nuotr.

Gintautas Vaitonis – Gamtos tyrimų centro Hidrobiontų evoliucinės ekologijos laboratorijos mokslo darbuotojas, ilgametis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ekspertas. Nuo 2004 m. įsitraukęs į lietuviškos zoologijos terminijos, daugiausia įvairių taksonominių grupių, vardyno kūrimą. Du dešimtmečius Valstybinei lietuvių kalbos komisijai nuolat teikia konsultacijas dėl lietuviškų vėžiagyvių, varliagyvių, moliuskų, roplių, žuvų, paukščių ir kitų organizmų grupių lietuviškų pavadinimų. Gintautas Vaitonis parengė ir pateikė svarstyti įvairių taksonominių grupių gyvūnų sąrašus, kuriuose – sunorminti arba siūlomi nauji daugiau kaip 14 000 rūšių gyvūnų, taip pat aukštesnio rango taksonų lietuviški pavadinimai. Dauguma terminų apsvarstyti, aprobuoti ir tapo prieinami visuomenei. Gintauro

Vaitonio sukurti varliagyvių, vėžiagyvių, moliuskų, žuvų ir kitų organizmų pavadinimai paskelbti Valstybinės lietuvių kalbos rekomendacijose ir Lietuvos Respublikos terminų banke. Mokslininkas su bendraautoriais yra parengęs ir išleidęs ne vieną informacinį ir mokslo populiarinamąjį leidinį lietuvių kalba: „Lietuvos griėžtai saugomos rūšys“ (2015 m., sudarytojas), „Invazinės rūšys Lietuvoje“ (2017 m., sudarytojas), „Lietuvos raudonoji knyga. Gyvūnai. Augalai. Grybai“ (2021, bendraautoris), „Invazinės ir svetimžemės rūšys Lietuvoje“ (2023 m., bendraautoris).

Zita Šliavaite – leidyklos „Šviesa“ redaktorė. Mokomosios literatūros leidykloje pradėjo dirbti 1979 m. ir jau 45-erius metus redaguoja mokomąją ir metodinę literatūrą, skirtą pradinių, pagrindinių, vidurinių klasių mokiniams: matematikos ir fizikos vadovėlius, pratybų sąsiuvinius, mokytojo knygas, egzaminų pasitikrinimo užduotis ir kt. Zita Šliavaite yra suredagavusi daugiau nei 100 matematikos ir fizikos vadovėlių, kitus parengusi kaip autorė. Yra redagavusi aukštosioms technikos mokykloms skirtus diferencialinio ir integralinio skaičiavimo bei tiesinės algebros ir analizės geometrijos vadovėlius, kurie bendrųjų vadovėlių leidybos komisijos konkurse laimėjo I ir II vietas (konkurse buvo vertinamas ne tik vadovėlio turinys, bet ir kalba). Neįkainojamas Zitos Šliavaite darbas ne tik redaguojant, bet ir ugdant vadovėlių ar kitokios mokomosios literatūros autorių kalbinį sąmoningumą: mokant tinkamos kalbinės raiškos, kalbos taisyklingumo, medžiagos pateikimo subtilių. Ne viena matematikos ir fizikos vadovėlių rengėjų karta išugdyta šios redaktorės, o jos pavardė leidinio metrikoje yra kokybės ženklas. Tokių savo srities žinovų tarp matematikos ir fizikos mokomųjų leidinių rengėjų ir redaktorių šiuo metu yra vienetai.

Vilija Kruopienė – Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos kalbininkė, VšĮ Lietuvos radijo ir televizijos vertimų redaktorė, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos kalbos tvarkytoja, nuo 2003 metų – Teisinės informacijos centro (vėliau – VĮ Registrų centro Teisinės informacijos departamento Leidybos skyriaus) redaktorė. Vilija Kruopienė turi daugiau kaip trisdešimties metų darbo su tekstais patirtį – mokslinė, dalykinė, administracinė literatūra, raštais. Ji yra suredagavusi daugiau kaip 100 įvairių teisės tekstų: teisės terminų žodynų, mokslo darbų, mokslinių straipsnių rinkinių, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto vadovėlių, kodeksų komentarų ir kt. darbų. Vilija Kruopienė profesionaliai redaguoja įvairių teisės mokslo šakų, teisės mokomuosius ir kitus darbus, produktyviai dirba su

daugeliu autorių. Redaktorė turi labai svarbią ir šios profesijos atstovui reikalingą savybę – sugeba atkakliai, įtikinamai, o kartu ir labai pagarbiai, su didele tolerancija kitų nuomonei pateikti autoriams profesionalių pasiūlymų, patarimų, kaip šalinti kalbos trūkumus, įvairius netikslumus. Redaktorės darbas vertintinas kaip labai reikšmingas indėlis puoselėjant lietuvišką teisės terminiją, tobulinant nacionalinės, tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės mokslo darbų kalbą.

Tatjana Vologdina – Vroclavo universiteto Lietuvių kalbos ir kultūros studijų centro vadovė, Vroclavo universiteto dėstytoja. Lietuvių kalbos ir kultūros studijų centrui vadovauja nuo 2004 m., jos dėka Vroclavo universitete vykdoma plati lietuvių kalbos ir kultūros sklaidos programa. 2006 m. Tatjanos Vologdinos suburtas Vroclavo universiteto studentų ir doktorantų mokslo būrelis „Labas“ tapo lituanistikos židiniu Lenkijos Žemutinės Silezijos regione. Laureatė svariai prisideda prie lituanistinio švietimo Lenkijoje sklaidos, aktyviai ir kūrybiškai vykdo lituanistinio švietimo veiklą ir įgyvendina plačią lituanistinės veiklos programą. Ji užmezgė mokslinius ryšius tarp Vroclavo ir Lietuvos universitetų, organizuoja lietuvių ir lenkų studentų mainus, suranda galimybių Lietuvos dėstytojams dėstyti Vroclavo universitete. Tatjana Vologdina, bendradarbiaudama su Vroclavo universitetu ir kitomis švietimo, kultūros, verslo organizacijomis Lenkijoje ir Lietuvoje, nuo 2013 m. rengia Tarptautinius lituanistų kongresus. Tai svarbiausias tokio pobūdžio renginys Lenkijoje, pritraukiantis ne tik mokslininkus, studentus, bet ir aktyvius visuomenės veikėjus iš įvairių Europos šalių. Organizuodama renginius, seminarus ir konferencijas, stiprina Lietuvos ir Lenkijos kultūrinius ryšius, skiepija meilę lietuvių kalbai, literatūrai, etnokultūrai ir istorijai. Tatjana Vologdina mūsų valstybės nėra remiama finansiškai, todėl jos darbas Lietuvai ypač vertingas ir prasmingas.

Lionė Lapinskienė – Lietuvių kalbos draugijos Panevėžio skyriaus narė, Komunikacijos centro „Kalba. Knyga. Kūryba“ vadovė. Jos ilgametė veikla aprėpia daug įvairių lituanistikos sričių. Minėtini kalbininkų, ypač Petro Būtėno, darbų ir gyvenamojo meto tyrimai ir jų sklaida, literatų, rašytojų, ypač Bitės Vilimaitės, kūrybinio palikimo tyrimas ir aktualizavimas, platūs Panevėžio miesto ir Panevėžio krašto bei Lazdijų krašto kultūrinio ir kalbinio paveldo tyrimai – tiek kalbos faktų, tiek asmenybių veiklos. Sektinas pavyzdys lituanistams yra Lionės Lapinskienės tyrimų sklaida – straipsniai mokslo ir mokslo populiarinamuosiuose leidiniuose, periodinėje spaudoje, pranešimai konferencijose, paskaitos, knygų pristatymai ir kiti renginiai, suburiantys įvairių kultūros sričių žmones. Lionė

Lapinskienė yra paskelbusi daugiau kaip 200 mokslo ir mokslo populiarinamųjų straipsnių, parengusi 9 mokomąsias priemones, perskaičiusi apie 100 paskaitų. Ji aktyviai organizuoja konferencijas ir renginius, kuriuose dalijasi savo žiniomis apie gimtąją kalbą ir istoriją. Laureatės tiriamoji ir šviečiamoji veikla telkia ir įtraukia visuomeninių organizacijų narius, kultūros įstaigų darbuotojus ir lankytojus.

Lionė Lapinskienė ne tik rašo ir leidžia knygas, bet ir aktyviai dalyvauja kultūriniame gyvenime, organizuoja renginius bei skleidžia žinias apie mūsų kalbą ir istoriją.

Rūta Dubakienė – žymi Lietuvos alergologė ir klinikinė imunologė, Vilniaus krašto alergologų ir klinikinių imunologų draugijos narė. Profesorė reikšmingai prisideda prie alerginių ligų nomenklatūros bei terminų kūrimo. „Alergenų terminų vardynas“, išspausdintas knygose „Alergija“ (2019) ir „Alergijos labirintais“ (2021), yra svarus indėlis į alergologijos terminų kūrimą.

Rimantas Balsys – Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto dekanas. Itin svarbus ir ryškus profesoriaus darbų baras – visuomeninė šviečiamoji veikla. Jis yra šviečiamųjų leidinių apie Vakarų Lietuvos miestelius ir iškilus žmones sudarytojas, „Mažosios Lietuvos enciklopedijos“ straipsnių autorius, skaito paskaitas akademinei bendruomenei ir plačiajai visuomenei, yra populiarius įvairių televizijos ir radijo laidų pašnekovas, Klaipėdos miesto ir rajono renginių režisierius, vedėjas, kultūros centrų patarėjas ir ekspertas.

Virginija Stukaitė – ilgametė lietuviybės puoselėtoja, trijų Lituanistinės etnokultūros ir dramos mokyklos „Bitė“ padalinių Jungtinėje Karalystėje steigėja ir vadovė. Vienas reikšmingiausių ir žinomiausių Virginijos Stukaitės projektų – jau dešimtus metus organizuojama stovykla lituanistinių mokyklų vaikams „Virtualioji istorija“. Kasmet į Lietuvą mokyti kalbos ir geriau susipažinti su Lietuvos kultūra atvyksta 100 vaikų iš Airijos, Škotijos, Katalonijos, Prancūzijos, Italijos, Egipto, Islandijos ir kitų šalių.

Alvija Černiauskaitė – Pasaulio lietuvių bendruomenės Švietimo komisijos ir Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės pirmininkė, lituanistinio darželio-mokyklos „Obelėlė“ ir Lietuvių kalbos akademijos įkūrėja ir vadovė. Ji jau dešimt metų Lietuvoje organizuoja tarptautines stovyklas lituanistinių mokyklų vaikams, o prieš trejus metus Jungtinėje Karalystėje gyvenantiems lietuviams vaikams, paaugliams ir studentams įkūrė Londono debatų klubą.

Vytautas Jonas Juška – Lietuvos kultūrologas, žurnalistas, vertėjas. Gimė Jungtinėje Karalystėje, daugiau nei 50 metų gyveno Australijoje, nuo 2011 m. gyvena Lietuvoje. Užsiima švietėjiška ir kultūrine veikla, puoselėja meilę lietuvių kalbai ir kultūrai. Jonas Juška – vienas pagrindinių 2024 m. Biržuose vykusio žymaus visuomenės veikėjo, publicisto, leidėjo Antano Macijausko gimimo 150-ųjų ir Spaudos atgavimo 120-ųjų metinių projekto iniciatorių ir idėjos autorių.